

Een meisje is maar half af

Eimear McBride

Een meisje is maar half af

VERTAALD DOOR
GERDA BAARDMAN

HOLLANDS DIEP

Deze uitgave is tot stand gekomen met een subsidie van de
Ireland Literature Exchange (vertaalfonds), Dublin, Ierland.
www.irelandliterature.com
info@irelandliterature.com

Oorspronkelijke titel: *A Girl Is A Half-formed Thing*
Oorspronkelijk uitgegeven door: Galley Beggar Press, 2013
© Eimear McBride, 2013
© Vertaling uit het Engels: Gerda Baardman, 2014
© Nederlandse uitgave: Hollands Diep, Amsterdam 2015
© Omslagfoto: Lara Gasparotto
Omslagontwerp: Brigitte Slangen, Nijmegen
Typografie: Perfect Service, Schoonhoven

ISBN 978 90 488 2426 7
ISBN 978 90 488 2427 4 (e-book)
NUR 302

www.hollandsdiep.nl
www.overamstel.com

OVERAMSTEL
uitgevers

Hollands Diep is een imprint van Overamstel Uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar ge-
maakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze
ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor Donagh McBride

Deel I

Lammeren

I

Voor jou. Je krijgt binnenkort. Jij mag een naam bedenken. Wat jij nu zegt draagt ze haar hele leven met zich mee. Mama ik? Ja jij. Laat je op bed vallen zeg ik. Heb je gedaan. En blijven liggen. Ze snijden in je. Wacht en uur en dag.

Gangen door en trappen op. Gaat het? Ga nou zitten, zegt hij. Nee. Ik wil zeg ze. Ik wil mijn zoon zien. Detolgeur in haar huid. Dweilt ruitvormige vloertegels allemaal even sterk. Je verbrandt je ogen als dat erin. Haar hart klopt. Boem boem boem. Let niet op mij ze gaat naar je kamer. Kijken. Jezus. Wat hebben ze gedaan? Jezus. Gal. Brandend tij. Ssst. Zit overal. Moeder. Ze huilt. Nee. O nee nee nee.

Weet ik. Iets mis mee. 't Is een. Dat heet. Bloedneuzen, hoofdpijn. Kan niets vasthouden. Vallen kopjes en borden ruim op zegt ze. Ach zo klein zegt hij laat dat kind toch. Valt van de schommel. Kan niet of. Niet goed vasthouden. Uitglijden in de modder. Knalt met je. Arm hoofd wit ingepakt bloed sijpelt erdoorheen. Ze is er beroerd van. Klein jongetjeshoofdje. Stil maar.

Zij zag het het eerst toen je je oog niet open kreeg. Pas maar op als de klok slaat blijft je gezicht altijd zo staan. Nietes mama. Het zit vast. Zij trok het open. En nu openhouden. Kan niet het valt meteen weer dicht.

En nu heilige familie op zaterdagavond. Hij hangt scheef je slaapt zij de stoel ik draaien. Luister naar de dokter. We hebben gedaan wat we konden. Er was niet zo-

veel. Overal in de hersenen net boomwortels. Sorry. Niet zeggen. Hij heeft niet lang meer vrees ik. Hij kan niet lang meer vrees ik. Neem hem maar mee naar huis, geniet van hem zolang het nog kan. Hij is niet. Hij is. Kunt u niet nog eens opereren. Kan niet. Stil maar. Iets anders? Chemo dan. Gaan we proberen.

Gethsemane lieve God verhoor ons gebed ons. Alstublieft. Tussenkamst. Nachten in ziekenhuisbedden. Gezichten op de kaarsenpit. Zeil tegen je knieën. Alstublieft neem niet weg God. Van ons. Heilige Maria moeder van ons allen, nederig smeken wij U.

Je voelt met wit gezicht de naald naar binnen gaan. Voelt dik sappig gif jongenshuid vergiftigen. In je aderen. Oogbollen. Ruggenmerg handen benen. Kotst de hele dag cellen op. Nee mama zeg dat het niet mag.

Weken voor je. Weken. Bang en kaal en bedplassen. Donkere bomen buiten voor me als het weer regent. Ze bidt met haar jas aan tot ik bevroren ben. Harde bidstoelen in de kapel blote knieën echt berouw. Heeft ze. En onze vader was. Waar? Daar ergens. Denk ik.

Goed nieuws en slecht nieuws. Geslonken. Hij is gered. Nee. Dat kan niet meer. Dus of je het fijn vindt of niet slechts weinig tijd is je vergund. Jezus was toen in haar bloed. Verheugt u in het heilig hart van Christus. Maar helemaal weg gaat het nooit begrijpt u? zegt hij. Stil nou maar zegt ze stil.

Je blozende gezicht maakte dat waken tot het mooiste wat ze ooit gedaan had. Kijken hoe je haar groeide. Korstjes over sneden met scalpels. Niet kijken. Weten hoe laat het is en waar je bent. Wordt ze blij van. Maar vader. Alleen door gangen lopen.

Hij zegt ik kan er niet de hele tijd op zitten wachten. Zou

er alles voor overhebben als hij beter werd maar. Een mens kan maar zoveel hebben. En zij als een geduldige maagd Maria op de rand van het bed. Handen verwarmen haar zij. Wat zeg je? Adem. Weg? Ervandoor? Maar hij ligt nu niet meer dood te gaan. Komt weer terug. Alsjeblieft niet doen nee ik hou je niet tegen. Heb je nooit kunnen dwingen. Je onderhoudt ons. Wat ben je geweldig. O het huis is van mij. Beter zo. Voor jou of voor mij? Heb mijn lichaam dichtgetimmerd. Ben niet van de liefde. Niet meer. Ik leef voor het huishouden. Kinderen aankleden. En jij voor de hypotheek nieuwe schoenen aardappels. Het leven is kort de energierekening is lang maar wel mooi op tijd betaald. Ach wat aardig. Wat een geweldige kerel ben je toch.

Hij liet een briefje van vijftig pond achter. Pas goed op jezelf! Streel-kammend door dik warrig haar. Denkend aan jou en mij denk ik. Onze lege ruimten waar een vader in hoort. Wanneer we die zouden vinden en hoe we ze moesten vullen.

Maar de tijd ging zomaar door. Waar is papa? Weg. Waarom? Gewoon. En zij maar janken om jouw steeds grotere kracht. Buikje kroelen van de trappelende baby die ik ben. Vol in mezelf. Drukke broedstoof. En ik zwom graag op je aanraking. Lag te wachten op jouw aai jouw geheime kneepje van hallo. Laat mijn rode voetje zien. Kijk. Kijk dan. Baby als jij geboren wordt bedenk ik een naam. Zie je wij waren al met elkaar bezig toen ik er nog geeneens was.

Ze was voorzichtig met je. Zei niets overhaasten. Pas op je hoofd lieve kind. En haar buik zei Goddank. Voor haar happen naar lucht. Voor ja zuster zal ik doen. Leert je de kunst van onze vader. Toen je sliep suste ik me in slaap in blijde mysteries en de heerlijkheid tot ik koninkrijk ko-

me. Neus verstoppt van slijm. Mijn gekrijs scheurde door de dag. Vettig gesnuif als een beest. Een azijnen wereld rook ik. Kijk es een meisje is ze niet geweldig. Brullen. O Ho. Nu ben je veilig. Maar ik zag minder met mijn vleselijke ogen. Buiten zag ik bijna niets. Zij vraagt en er is niets mis met me. Hand op mijn hoofd. Haar hand op mijn rug. Gescheiden van het zoete moedervlees dat me nooit meer kon opnemen. Ik lag opgerold en mijn ledematen leerden een voor een. Gestold onder hete lampen. Het verdriet klotste. Ik ben zo blij dat je broer blijft leven. Dat hij je ziet. Het zal allemaal gebeuren. Maar. Er komt iets aan. Veegde al mijn uiteinden af. Alles de hele tijd. Ik worstel naar. Ik worstel uit. Geur van melk nu. Alles wordt vaag. Wordt blanco. Wordt wit.

Twee ik. Vier jij of vijf of zo. Ik val. Tollend tafelpoot naar krukje. Groezelig gezicht in haar kussens. Piepen. Baby onder het snot en de tranen. Je knijpt een klein beetje in mijn zij. Ik kokhals vreselijke kietelgichels. Kan niet ophouden spartel en rol om. Ik val er kraakt iets. Hoofd gestoten. Oeps. Jij hebt een probleem. Maar. Snel de wereld stroomde leeg als water. Klap van. Ineens overal lucht van schuurpoeder geparfumeerde zeep heggen in de winter honden en zaagsel op de vloer bij de slager. Nieuw. Niet nieuw. Ik weet nog. In mijn hersenen gegrift. Ik voel het kleed onder me schuren als je me aan mijn been voorttrekt. Ik ken de goud met blauwgroene lusjes. Bloemen. Bladeren groen. De poot van de bank waarin ik met rode balpen heb gekrast. Diep. Zingen lang lang geleden in het woud van Gartnamona hoorde ik een merel zingen in een sleedooronstruik. O. Dat komt uit. Waaruit? Weet ik allemaal niet meer.

Je boog je naar me toe. Niet huilen niet huilen. Laat es kijken. Misschien. Niet doen. Als je jammert krijg ik slaag of jij. Houten lepel erger dan hand of draai om je oren. Zal je een reden geven om te janken. Maak niet zo'n vertoning van die dikke lip. Trek niet zo'n smoel. Sorry mam. Ik zal niet meer zo huilen al is er iets met mijn hoofd. Ik werd wakker. Staar naar je bruine haar. Zacht jongensachtig kort boven je ronde gezicht. Zal wel komen van het wassen borstelen kammen. Zorgzame liefdevolle moeder. Weet ik

nog. Heb ik gezien. Zo trots zo blij. Die dokters en zusters zeiden dat dat niet kon. De zakjes de wortels zijn dood. Maar kijk dan het groeit weer zegt ze. Niet aan trekken jij, tik op mijn handje.

Ik ontvlucht het wassen borstelen. Tandem flink diep erin. Te veel. Dat harde boenen. Alsof de zeep in je hoofd-huid wordt geëst. Ze boent tot haar armen pijn doen. Niks geen luizen. Geen ziektes. Geen psoriasis of roos in mijn huis.

Ik spring uit bad als ze me te pakken heeft. Wegrennen met een hoofd vol shampoo gillen nee mama nee nee nee. Borst koud waar regenwater de buikvoorrui buiten raakt. Zo snel mogelijk de trap af. Shampoo op mijn voorhoofd. In mijn ogen. Prikt. Mammie. Roept van jongedame kom onmiddellijk hier of er zwaait wat. Ik dolgedraaide geit. Bellen boenen. Steeds erger en brandde nog meer dan de pepermint die ik nooit wil. Kreeg me altijd weer te pakken. In de gang. Bij een sliert haar. Sleurt me naar boven mijn enkel schuurt over de trap. Zij in zepige oceaan. Rustig jij. Hoe eerder hoe sneller klaar. Brutaal als de beul mevrouwje jongedame. Hoofd achterover ik spoel het weg uit je gezicht. Haaa wat. Spuugbellen blazen. Pffff. Belletjes. Gezicht met een waslapje. Weg belletjes. Sufkop. Wil je dan niet net zulk haar als je broer? Moet je dat eens zien glanzen. Jawel. Nog geen twee jaar geleden viel het met bossen tegelijk uit – en nu net zo mooi als dat van jou. Dokters zusters. Kijk nou. Beetje hinken klein blikveld allemaal niet erg als je verder gezond bent.

Maar die tanden. Jij nog erger dan ik. Bij jou allemaal weggerot. Lijkt niet meer in de verste verte op melk. Maar dat is tenslotte normaal na wat hij heeft gehad. Als de echte doorkomen is er niks meer aan de hand. Geen zwarte,

zei ze en ze gooide ze weg. Rot, niet gepoetst of niet genoeg gepoetst. Bewaarde ze niet in een lucifersdoosje. Die van mij zijn veilig. Afblijven. Veilig in mijn mond. Toen het met die van jou anders was had je haar gezicht moeten zien. Herinnering. Jij maakte stiekem nieuwe van witte peppermuntkauwgom. Gaten opvullen voor het geval dat ze zegt doe je mond eens open. Ze zegt poets verdomme je tanden alle andere kinderen hebben ze nog gewoon. Maar de dokter zei. Je had er toch nog wel een paar kunnen hebben. Ja mama. Hou op met je ja mama. Mama ja. Jij zei altijd ja als ik nee zei. Je arme tandjes en nooit vijftig pence het is niet eerlijk. En geen enkele reden. Ik bofte maar. Je echte tanden waren wel sterk. En je zorgt er goed voor. Al had je ze liever toen gehad, denk ik.

3

We wonen buiten koud en nat met naaktslakken die 's avonds over het kleed kruipen. Jij bent een jaar of zeven acht. Ik vijf. Dat huis met groen dat er vanbuiten tegenaan groeit.

We houden slakkenraces van de deur naar de bron waar die ook is. Gooi dat vieze beest eruit ik snap niet hoe ze binnenkomen. We vroegen het ons altijd af en zochten naar slakkennesten in de bank. Of onder het rooster in de open haard daar vonden we een hagedisje in de as dat zich de poten uit zijn gat rende. Binnengekomen in de kolenemmer maar het was heet te heet. Onder het vuur in de sintels harken we heen en weer. Hij schoot eruit jij was nog sneller dan ik. Pak hem vlug het is een salamander denk ik. Pak een jampotje pak 'm. Zit vast in dat takje. Ik zwelg in zijn rondtollende oogje. Beetje misselijk in mijn strot, ik denk dat hij die viezigheid voelt een soort slak-kenspoor. Blijf af. Een tik voor elk waarschuwend woord. Blijf. Van. Dat. Smerige. Beest. Af. Daar. Krijg. Je. Wrat. Ten. Van. Dat. Is. Wal. Ge. Lijk. Toch hebben we die jampot in de schuur bewaard totdat ik hem kapot liet vallen hij is van schrik doodgegaan zei jij en je gooide hem naar de kat die wegrende. Dikke kat opgeblazen mormel. O-he o-he o-he zei jij. Spuit geel spul uit als je eraan komt. Pak. Die. Smerige. Kat. Niet. Op.

Ellende 's winters. Gierende wind en regen onder de keukendeur door. Ze slaat alles met een bezem weg. Pa-

pier eronder. Moet je zien. Het stroomt langs de muren en de ramen zijn beslagen. God dat huis en moet je nou zien het komt met bakken naar beneden.

Jij en ik zwemmen star wars in de plassen. Linoleumriffen van andere werelden. Mijn vuile vingers graven diepere gaten. En maken van de trap de Niagarawaterval en gooien er mannetjes in die vastgebonden zijn met draadjes wol. Liggen op ons buik eten boterham met boter en suiker. Een raampje mama ik wil er ook een. Niet op mijn vloer knoeien.

De winter hilde dat jaar de hele nacht in de bomen waar we in klommen en in de heggen langs de weg. Geen auto's daar. Komt hier niemand. In de velden jankt van alles naar me. Dat ze me willen pakken en door de muren kunnen. Ze komt mama. Wie? De banshee. Doe niet zo raar. Is je broer niet bij je? Vindt die het zomaar goed als er iets binnenkomt? Zal ik de deur dichtdoen of openlaten? Weet ik niet. Het kwaad buitensluiten of binnensluiten? Een nog erger dan het ander. En zei Ze komen. Jou en mij halen. Hou op. Ze komen ons halen en we hebben het mes niet. Welk mes? Dat mes uit de tovermachine. Wat voor machine? Die dat geluid maakt waar enge dingen van weggaan. Grote donkere tunnel bonkt. Hoe weet je dat? Dat heb ik gehad, ik riep het brandt verschrikkelijk ahhh. De dokter zei dat het vuur uit mijn ogen schoot. Nietes. Welles en deze zijn niet van mij. Mooi wel. Die van mij zijn gesmolten. Dit zijn geitenogen. En de duivel wil ze terug. Mijn strot trekt dicht. Hou op. Gadver hou je kop. Mam? Maar word er 's nachts wakker van. Geitenogen die wegzweven in de lucht.

Altijd in huis, bij de trap rondhangen of bij onze plassen zitten beestje in je hoofd. Slaapt nu tevreden in je hersen-

stam en zijn vingertjes roffelen alleen aan je slechte linkerkant. Niet op het hoofd van je broer tikken. Je struikelt. Niet zo erg. En je loopt tegen deuren aan lachen. Is dat blinde oog aan de zijkant zoiets als een ooglid? Nee. Water uit het meer? Nee. Glas? Je zei het lijkt nergens anders op. Het is zeker iets is wat? En woorden, spoortje stotter. Op school waarom praat jij zo? Berucht zijn vindt het misschien leuk. Het zit in je sommen x en rode strepen in je schrift: nee nee nee. Fout, schrijven de meesters. Dat heb ik toch allemaal al uitgelegd. Fout je snapt het niet. Fout je luistert niet je let niet op. Weer. Nee, niet waar.

Het is duidelijk duidelijk het zit er het zit er. Als een pit veilig in je hoofd genesteld. Het trekt de hele tijd aan allerlei touwtjes. Liefdevol en sluw. Gemeen beest. Het neemt hapjes. Slaat zijn klauwen in je. Haar blinde vlek denk ik toen je klein was. Nee je bent beter. Nee echt, je hebt haar goede ogen blind gemaakt.